

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 27CoCsp/7/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3820200380
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 03. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Bajzová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2022:3820200380.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ľubice Bajzovej a členiek senátu JUDr. Aleny Záhumenskej a Mgr. Martiny Trnavskej v spore žalobcu: K., proti žalovanému: E., o určenie, že spotrebiteľský úver je bezúročný a bez poplatkov, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prievidza zo dňa 9. novembra 2021, č. k. 14Csp/4/2020-231 takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie **m e n í t a k**, že **u r č u j e**, že úver poskytnutý žalobcovi na základe zmluvy o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 15.03.2017 je bezúročný a bez poplatkov.

Žiadna zo strán **n e m á p r á v o** na náhradu trov konania vzniknutých pred súdom prvej inštancie.

Žiadna zo strán **n e m á p r á v o** na náhradu trov konania vzniknutých v odvolacích konaniach.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým, v záhlaví identifikovaným rozsudkom, súd prvej inštancie výrokom I. žalobu v časti o určenie, že spotrebiteľský úver je bez úrokov a bez poplatkov zamietol a výrokom II. o trovách konania medzi stranami sporu rozhodol tak, že žalovaný má proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobou v znení jej doplnkov, sa žalobca domáhal, aby súd určil, že zmluva o splátkovom úvere číslo XXXXXXXXXXXX zo dňa 15.03.2017, uzatvorená medzi žalobcom ako spotrebiteľom a žalovaným ako veriteľom obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky a zároveň aby určil, že úver poskytnutý žalobcovi na základe uvedenej zmluvy žalovaným, je bezúročný a bez poplatkov. Súd prvej inštancie rozsudkom č.k. 14Csp/4/2020-88 zo dňa 21.07.2020 žalobu zamietol. Na odvolanie žalobcu, súd odvolací rozsudkom č.k. 27CoCsp/54/2020-106 zo dňa 17.03.2021 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti, ktorou zamietol žalobu v časti o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok. V zostávajúcej časti a v časti o trovách konania, rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie a rozhodnutie. Odvolací súd uložil súdu prvej inštancie aby vyzval žalovaného na predloženie dokladov preukazujúcich splnenie jeho povinnosti skúmať bonitu žalobcu, ako aj jeho informačnej povinnosti pred uzatvorením zmluvy o úvere, čo tento po vrátení veci aj zrealizoval. Právny zástupca žalovaného v reakcii na výzvu súdu predložil listiny, ktoré súvisia so skúmaním bonity žalobcu pred uzatvorením úverovej zmluvy. Súd vo veci nariadil pojednávania, strany sporu sa na pojednávaniach nezúčastnili, prítomný bol len právny zástupca žalovaného.

3. Na dokazovaním zistený skutkový stav súd prvej inštancie aplikoval ust. § 497 Obchodného zákonníka, § 52 ods. 1, 3, 4 Občianskeho zákonníka, § 1 ods. 2, § 2, § 7 ods. 1, § 9 ods. 2, § 11 ods. 1, 2, § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy, § 137 písm. d/ CSP, vo svetle ktorých sa predovšetkým zaoberal tým, či žalovaný ako veriteľ skúmal pred uzavretím

zmluvy schopnosť žalobcu ako spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver (bonitu žalobcu), a to v súlade s ust. § 7 zákona o spotrebiteľských úveroch, keďže porušenie tohto ustanovenia má za následok sankciu v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Skúmanie bonity žalobcu podľa tvrdenia žalovaného majú preukazovať výpisy z účtu žalobcu, výplatné pásky žalobcu, lustrácia žalobcu v úverovom registri a výstup overenia pracovného pomeru žalobcu prostredníctvom Sociálnej poisťovne. Podľa názoru súdu, z predložených listín vyplýva, že bonita žalobcu bola pred uzatvorením zmluvy o spotrebiteľskom úvere skúmaná. Nepochyboval o tom, že výplatné pásky a výpisy zo svojho osobného účtu vedeného v inej banke (..) musel predkladať sám žalobca a aj údaje z týchto listín boli zohľadnené v kontraktačnom procese. Žalovaný zároveň skúmal či žalobca figuruje v Úverovom registri, čo preukazuje písomný výstup z tohto registra ku dňu 14.3.2017 (deň pred uzatvorením zmluvy). Z údajov tohto registra vyplýva, že o žalobcovi neboli k tomuto dátumu v registri žiadne údaje, t.j. žalobca nebol dovtedy zaťažovaný žiadnym úverom. Nebolo preto potrebné zohľadňovať jeho záväzky voči iným veriteľom, keďže žiadne nemal. Z tlačového výstupu overenia pracovného pomeru žalobcu v Sociálnej poisťovni zároveň vyplýva, že žalovaný si zisťoval, či je žalobca zamestnaný a na základe zistených údajov dopĺňal odpovede na 23 otázok uvedených v tlačovom výstupe, pričom vychádzal zo svojich vopred určených kritérií, ktoré zohľadňujú odpovede na jednotlivé otázky a následne pri ich splnení v požadovanej kombinácii určujú výsledok posudzovania v tom zmysle, či bude spotrebiteľský úver žiadateľovi schválený. V tomto konkrétnom prípade bolo poskytnutie úveru žalobcovi ako dlžníkovi spotrebiteľovi schválené. Súd konštatoval, že z uvedených listín predložených žalovaným mal preukázané, že žalovaný posudzoval s odbornou starostlivosťou bonitu žalobcu a to na základe údajov predložených žalobcom a aj údajov získaných z príslušných registrov žalovaným. V tejto súvislosti preto nemožno konštatovať, že by hrubo porušil svoju povinnosť podľa § 7 zákona o spotrebiteľských úveroch, a že by bolo preto možné považovať spotrebiteľský úver za bezúročný a bez poplatkov z dôvodu uvedeného v ustanovení § 11 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch. Zaoberal sa tiež tým, či možno považovať úver za bezúročný a bez poplatkov z dôvodu, že v zmluve o spotrebiteľskom úvere absentuje náležitosť podľa § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy o úvere, t.j. či zmluva obsahuje úplný údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov. Poukazom na názor vyslovený v rozhodnutí najvyššieho súdu, že veriteľovi zákon neukladá povinnosť uvádzať v zmluve konkrétny matematický výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov, či označovať predpoklady pre výpočet RPMN špeciálne ako predpoklady pre výpočet RPMN konštatoval, že žalovaný splnil povinnosť, ktorú mu ukladá ustanovenie § 9 ods. 2 písm. k/ zákona č. 129/2010 Z.z. (účinné v čase uzatvorenia zmluvy), úverová zmluva tak má náležitosti požadované zákonom a preto nie je možné posúdiť úver ako bezúročný a bez poplatkov a vo výsledku žalobu zamietol. Keďže bol žalovaný v spore plne úspešný, súd mu priznal nárok na 100% náhrad trov konania s tým, že o konkrétnej výške trov konania rozhodne vyšší súdny úradník samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku. (§ 255 ods. 1, § 262 ods. 1, 2 CSP).

4. Rozsudok súdu prvej inštancie v zákonom stanovenej lehote odvolaním napadol žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu, navrhujúc odvolaciemu súdu jeho zmenu tak, že jeho žalobe v časti o určenie, že predmetný identifikovaný úver je bezúročný a bez poplatkov, bude vyhovieť a žiadnej zo strán nebude priznaný nárok na náhradu trov konania. Posúdiac obsah odvolania namieta nesprávne skutkové a právne závery, na ktorých súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie (odvolacie dôvody uvedené v ust. § 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP). Nad rámec toho, že súd prvej inštancie v konkrétnosti v bode 19. odôvodnenia uviedol, aké právne predpisy použil na posúdenie predmetnej veci, tieto prekopíroval aj spolu s chybou písaní a s odkazom na webovú stránku epi.sk. Súd prvej inštancie síce použil správne ustanovenia správneho právneho predpisu, ust. § 11 ods. 2 a celé ust. § 7 zákona o spotrebiteľských úveroch, avšak podľa názoru odvolateľa tieto nesprávne aplikoval na zistený tvrdý skutkový stav, čo vzhladal v dvoch od seba nezávislých okolnostiach. Ust. § 7 ods. 1 a § 11 ods. 2 ZoSÚ sú len výrazom implementácie smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008, a to jej čl. 8 ods. 1 a čl. 23. S odkazom na znenie ust. § 7 ods. 4, 16, 17 ZoSÚ účinného v čase uzatvorenia zmluvy poukazuje na to, že žalovaný do spisu ako dôkaz založil údajný výstup z údajného bližšie nešpecifikovaného registra, o ktorom nič konkrétne netvrdí, neuvádza, či ide o register podľa ust. § 7 ods. 17 písm. b/, a teda či ide o register, do ktorého poskytujú údaje veritelia, ktorých počet sa rovná aspoň dvojtretinovej väčšine veriteľov, ktorými sú veritelia podľa § 20 ods. 1 písm. a/, ktorí sú zverejnení v zozname veriteľov podľa § 8a, banky, zahraničné banky a pobočky zahraničných bánk v čase posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, teda žalovaný nielenže neuniesol dôkazné bremeno, ale ani bremeno tvrdenia vo vzťahu k splneniu si jeho povinnosti skúmať bonitu. V tomto kontexte do pozornosti dal uznesenie NS SR zo dňa 24.02.2010 sp. zn. 4Cdo/13/2009. Súd prvej inštancie nesprávne posúdil otázku postupu žalovaného pri skúmaní

bonity žalobcu s odbornou starostlivosťou, keď len na základe údajného dopytu žalovaného do akéhosi bližšie nešpecifikovaného registra, nepovažoval poskytnutý úver za bezúročný a bez poplatkov z dôvodu tvrdenej neexistencie hrubého porušenia povinnosti žalovaného podľa ust. § 7 ods. 1, a to napriek tomu, že tento neunesol dôkazné bremeno vo vzťahu k svojej povinnosti preukázať opak (v žiadnom prípade takáto povinnosť nezaťažuje žalovaného). O splnení si povinnosti týmto spôsobom skúmať bonitu žalobcu, žalovaný nič nepreukazuje ani netvrdí. Dôsledne neskúmal príjmy žalobcu, ani jeho výdavky.

5. Žalovaný nevyužil svoje právo písomne sa vyjadriť k podanému odvolaniu.

6. Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací, po zistení, že odvolanie podala v zákonnej lehote strana sporu, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané podľa § 359 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), že spĺňa popri všeobecných náležitostiach v rozsahu § 127 ods. 1 CSP aj náležitosti podľa § 363 CSP s uvedením dôvodov odvolania vo veci samej, preskúmal zákonnosť napadnutého rozhodnutia a jemu predchádzajúceho konania.

7. Odvolací súd preskúmal vec v rozsahu podaného odvolania podľa § 379 a § 380 ods. 1, 2 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 388 CSP zmeniť, nakoľko neboli splnené zákonné podmienky pre jeho zrušenie (§ 389 CSP), ani potvrdenie (§ 387 ods. 1 CSP). Odvolací súd rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP (a contrario), keďže v danej veci nebolo potrebné zopakovať, alebo doplniť dokazovanie a nariadenie pojednávania nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem.

8. Súd prvej inštancie v poradí prvým rozhodnutím vo veci (rozsudkom zo dňa 21. júla 2020 pod č.k. 14Csp 4/2020-88) žalobu žalobcu, prostredníctvom ktorej sa domáhal voči žalovanému určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok obsiahnutých v úverovej zmluve a určenia, že poskytnutý úver je bez úrokov a poplatkov, zamietol. Po odvolacej intervencii žalobcu a jeho následnom zrušení odvolacím súdom v časti o určenie, že úver je bez úrokov a poplatkov (vo zvyšnej zamietajúcej časti bolo rozhodnutie potvrdené), a to uznesením KS Trenčín zo dňa 17.3.2021 č.k. 27CoCsp 54/2020-106, súd prvej inštancie v poradí druhým rozhodnutím opätovne v zostávajúcej časti žalobu zamietol konštatujúc, že žalovaný si splnil svoju povinnosť pred uzatvorením zmluvy skúmať bonitu žalobcu (vychádzajúc zo žalobcom predložených listín) a tiež, že nezistil absenciu žiadnej obligatórnej náležitosti spotrebiteľskej zmluvy o úvere, následkom ktorej by bolo možné žalobe vyhovieť a zároveň priznal žalovanému plný nárok na náhradu trov konania.

9. Odvolateľ (žalobca) namieta nesprávnosť v poradí druhého rozhodnutia súdu prvej inštancie tvrdiac, že je založené na nesprávnych skutkových a z toho plynúcich právnych záveroch vzťahujúcich sa k posudzovanej zákonnej povinnosti žalovaného uvedenej v ust. 7 ods. 1 Zákona č. 129/2010 z.z. o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov - ďalej len „ZoSÚ“ (povinnosť dodávateľa skúmať s odbornou starostlivosťou bonitu klienta pred uzatvorením spotrebiteľskej zmluvy) vo väzbe na následok jej nedodržania uvedený v ust. § 11 ods. 2 ZoSÚ, čím uplatňuje naplnenie odvolacích dôvodov uvedených v ust. § 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP.

10. Odvolací súd za aplikácie ust. § 380 ods. 2 CSP z úradnej povinnosti predovšetkým posudzoval, či konanie pred súdom prvej inštancie nie je zaťažené vadou/vadami, ktorá/ktoré sa týka/týkajú procesných podmienok, existenciu ktorej vady nezistil a samotný odvolateľ v konkrétnostiach jej naplnenie ani netvrdil.

11. Ako už bolo vyššie uvedené, produkované odvolacie námietky ťažiskovo smerujú proti nesprávnym skutkovým a právnym záverom súdu prvej inštancie na ktorých založil svoje rozhodnutie (dôvody na odvolanie, uvedené v ust. § 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP).

12. Nesprávny skutkový záver je spôsobilým odvolacím dôvodom vtedy, keď súd prvej inštancie nepostupuje pri hodnotení dôkazov podľa § 191 CSP. Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. Pri hodnotení dôkazov v súdnom konaní platí zásada voľného hodnotenia dôkazov sudcom z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Nesprávne hodnotenie dôkazov by bolo možné vytknúť súdu prvej inštancie len v prípade, ak by vzal

do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov, alebo prednesov strán nevyplývajú, ani inak nevyšli v konaní najavo, prípadne, že by si nepovšimol rozhodné skutočnosti, ktoré neboli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo vyšli v konaní najavo, prípadne preto, že v hodnotení dôkazov, či poznatkov, ktoré vyplývajú z prednesov strán, alebo vyšli najavo inak z hľadiska ich závažnosti, zákonnosti, pravdivosti alebo vierohodnosti, je logický rozpor.

13. Nesprávne právne posúdenie veci je spôsobilým odvolacím dôvodom vtedy, keď súd pochybí pri aplikácii práva na zistený skutkový stav, teda prípad, kedy bol skutkový stav posúdený podľa iného právneho predpisu, než ktorý správne mal byť použitý, alebo ak síce bol aplikovaný správne určený právny predpis, ale súd ho nesprávne interpretoval (nesprávne vyložil podmienky všeobecne vyjadrené v hypotéze právnej normy a v dôsledku toho nesprávne aplikoval vlastné pravidlo, stanovené dispozíciou právnej normy).

14. Vyššie uvedené odvolacie námietky žalobcu, vyhodnotil odvolací súd ako opodstatnené, spôsobilé prívodiť v prospech neho priaznivejšie (zmeňujúce) rozhodnutie odvolacieho súdu.

15. V posudzovanej veci z obsahu spisového materiálu a vykonaného dokazovania vyplýva, že strany sporu uzatvorili dňa 31.05.2017 zmluvu o splátkovom úvere, na základe ktorej poskytol žalovaný žalobcovi spotrebiteľský úver vo výške 6.000,- eur. Výška úrokovej sadzby bola dojednaná vo výške 20,90% s fixáciou do splatnosti, po poskytnutí zľavy bola konečná výška úrokovej sadzby 18,90%. Výška mesačnej splátky bola 189,77 eur, splatnosť splátky bola 30. deň v kalendárnom mesiaci. Prvá splátka bola splatná vychádzajúc z obsahu zmluvy dňa 30.4.2017, posledná splátka (konečná splatnosť úveru) bola dňa 30.3.2021, pri počte splátok 48. Výška ročnej percentuálnej miery nákladov uvedená v zmluve je 23,96%. Celková čiastka spojená s úverom, ktorú bol žalobca povinný vychádzajúc z obsahu zmluvy zaplatiť, bola 9.108,31 eur. Súčasťou úverovej zmluvy bolo zároveň poistenie úveru s poplatkom za poistenie 8,35 eur mesačne, splácanom v rámci mesačnej splátky úveru. Žalobca v žalobe uviedol, že žalovanej do podania žaloby uhradil sumu 6.011,90 eur.

16. Žalovaný za účelom preukázania, že skúmal bonitu žalobcu, predložil výpisy z účtu žalobcu v rozhodnom období, výplatné pásky žalobcu, výsledok lustrácie žalobcu v úverovom registri a výstup overenia pracovného pomeru žalobcu prostredníctvom Sociálnej poisťovne (obsahujúci „lustrum“ údajov k 23 bodom). V konkrétnej, z písomného výstupu z úverového registra zo dňa 14.03.2017 (deň pred uzatvorením zmluvy) vyplýva, že o žalobcovi neboli k tomuto dátumu v registri žiadne údaje v zmysle, že by bol v tom čase zaťažený iným úverom. Pokiaľ ide o výplatné pásky a výpisy z osobného účtu žalobcu vedeného vo W., žalobcom nebolo spochybnené, že tieto listiny žalovanému predložil on. Konkrétne ide o výpis z účtu za február 2017, z ktorého vyplýva, že k 01.02.2017 bol zostatok na účte žalobcu 15,98 eur, na účet bola mzda poukázaná zamestnávateľom (L.) vo výške 435,50 eur s kreditným zostatkom ku koncu obdobia (28.02.2017) vo výške 20,48 eur. Princiálne obdobné zistenia vyplývajú aj z výpisu účtu za január 2017, či apríl 2016, a to v tom zmysle, že počiatkový stav na účte sa pohyboval v rozmedzí od 14,29 eur do 24,30 eur s tým, že jediným príjmom na účet žalobcu v týchto obdobiach bola jeho mesačná mzda v rozmedzí cca od 430,- eur do 460,- eur, s nevýznamnými zostatkami na účte ku koncu každého mesačného zúčtovacieho obdobia (od 15,98 eur do 24,30 eur). Z predložených výplatných pásek žalobcu vyplýva - za mesiac január 2017 výška čistej mzdy 447,18 eur, za december 2016 výška mzdy 446,03 eur, za október 2016 výška mzdy 445,63 eur. V konečnom dôsledku žalobca predložil tlačový výstup overenia pracovného pomeru v Sociálnej poisťovni u žalobcu zo dňa 15.03.2017, vychádzajúc z obsahu ktorého sa v rámci 23 bodov zodpovedá, resp. overuje zamestnanosť dotýčajúcej osoby, forma zamestnanosti, prípadné poberanie invalidného dôchodku, z obsahu ktorého vyplýva, že žalobca bol v zisťovanom období zamestnaný u zamestnávateľa, s dĺžkou zamestnania v tom čase aspoň 93 dní, nebol poberateľom invalidného ani starobného dôchodku, nepracoval ako SZČO a nemal ani príjem u viacerých zamestnávateľov.

17. Podľa § 497 Obchodného zákonníka zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky.

18. Podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ) spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

19. Podľa § 52 ods. 3 OZ dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

20. Podľa § 52 ods. 4 OZ spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

21. V posudzovanej veci bola zmluva o úvere uzavretá dňa 15.03.2017, preto sa na ňu vzťahovali ustanovenia zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom ku dňu uzavretia tejto zmluvy, teda do 31.05.2017.

22. Podľa § 1 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov spotrebiteľským úverom na účely tohto zákona je dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme pôžičky, úveru, odloženej platby alebo obdobnej finančnej pomoci poskytnutej veriteľom spotrebiteľovi.

23. Podľa § 2 zákona č. 129/2010 Z.z., na účely tohto zákona sa rozumie

a) spotrebiteľom fyzická osoba, ktorej je ponúkaný alebo bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel ako na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania,

b) veriteľom fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá ponúka alebo poskytuje spotrebiteľský úver v rámci svojej podnikateľskej činnosti,

d) zmluvou o spotrebiteľskom úvere zmluva, ktorou sa veriteľ zaväzuje poskytnúť spotrebiteľovi spotrebiteľský úver a spotrebiteľ sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom,

24. Podľa § 7 ods. 1 zák. č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy (15.03.2017) veriteľ je pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere, alebo pred zmenou tejto zmluvy, spočívajúcej v navýšení spotrebiteľského úveru, povinný posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, pričom berie do úvahy najmä dobu, na ktorú sa poskytuje spotrebiteľský úver, výšku spotrebiteľského úveru, príjem spotrebiteľa a prípadne aj účel spotrebiteľského úveru.

25. Podľa § 11 ods. 2 ZoSÚ v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy, ak veriteľ nekonal s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1, nie je oprávnený vyžadovať od spotrebiteľa jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru. V prípade hrubého porušenia povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa, alebo bez prihliadnutia na údaje z príslušnej databázy alebo registra na účely posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver.

26. Podľa § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z.z. spotrebiteľ sa môže pred súdom domáhať určenia neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, alebo určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého spotrebiteľského úveru žalobou.

27. Podľa § 137 písm. d/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj CSP) žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

28. Predmetom posudzovaného spotrebiteľského sporu po vrátení veci odvolacím súdom súdu prvej inštancie bolo posúdenie, či možno úver považovať za bezúročný a bez poplatkov o.i aj z dôvodu preskúmania, či pred uzatvorením zmluvy o spotrebiteľskom úvere, bola v zákonom predpokladanej kvalite a rozsahu skúmaná bonita žalobcu, teda či postupoval žalovaný v tomto smere s odbornou starostlivosťou.

29. Nemožno pochybovať (a správne to posúdil tiež súd prvej inštancie), o spotrebiteľskom charaktere právneho vzťahu v zmysle ustanovení § 52 a nasl. OZ, založeného medzi stranami sporu zmluvou o spotrebiteľskom úvere, ktorý podlieha normám spotrebiteľského práva, tiež zák. č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, t.j. 15.03.2017.

30. Rovnako sa možno plne identifikovať so záverom o existencii naliehavého právneho záujmu na podanej určovacej žalobe s odkazom na § 137 písm. d/ CSP v spojitosti s § 11 ods. 4 zák. o spotrebiteľských úveroch.

31. Vzhľadom na spotrebiteľský charakter právneho vzťahu, v ktorom má pôvod v konaní uplatňovaný nárok žalobcu voči žalovanému, súd prvej inštancie zákonom zodpovedajúcim spôsobom, vychádzajúc z princípu ochrany spotrebiteľa v spotrebiteľskom právnom vzťahu, posúdiac správne, že naň dopadajú normy spotrebiteľského práva, podrobil ex offa (tiež vo vzťahu k tvrdeniam žalobcu) prieskumu obsah zmluvy o tomto úvere z hľadiska toho, či obsahovala zákonné náležitosti, tiež skúmal, či postupom žalovaného pred uzatvorením zmluvy nedošlo k hrubému porušeniu jeho povinnosti postupovať s odbornou starostlivosťou a skúmať bonitu žalobcu.

32. V čase uzatvorenia zmluvy platila ako už bolo uvedené aj v predchádzajúcich častiach tohto rozhodnutia, právna úprava zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a súd prvej inštancie zo správne aplikovaných ustanovení označeného právneho predpisu platných a účinných ku dňu uzatvorenia dotknutej zmluvy aj vychádzal.

33. So zreteľom na znenie ust. § 7 ods. 1 ZoSÚ, jeho účel a zmysel, nemožno pochybovať, že veriteľ je pri posúdení úverovej schopnosti klienta povinný brať na zreteľ tak existujúcu situáciu klienta (najmä jeho príjmy a výdavky), ako aj skutočnosti, ktoré možno na základe informácií dostupných pred uzavretím zmluvy s vysokou mierou pravdepodobnosti očakávať. Dôraz pri posúdení úverovej schopnosti je tak v zmysle reálneho naplnenia tejto povinnosti potrebné klásť na pomer medzi príjmami a výdavkami spotrebiteľa a na posúdenie toho, či spotrebiteľovi zostane po vynaložení bežných výdavkov mesačne taká čiastka, aká bude potrebná pre splácanie úveru. Pri posudzovaní budúcej schopnosti spotrebiteľa splácať úver sa vychádza z v tom čase existujúceho stavu a prezumpcie jeho zachovania do budúcnosti. Účelom ani zmyslom tejto povinnosti samozrejme nie je nadobudnutie stopercentnej istoty o splatení úveru, keďže nie je možné s istotou vylúčiť situácie, že spotrebiteľ príkladmo dostane výpoveď z pracovného pomeru, dlhodobu ochorenie, či nastanú iné, na jeho situáciu negatívne dopadajúce skutočnosti. Zákonodarcou zavedením tejto povinnosti sledoval efektívne zamedzenie predlžovania spotrebiteľov, ktorí nie sú schopní v čase uzatvorenia zmluvy a reálne ani vo svetle svojich v tom čase existujúcich pomerov do budúcnosti svojej záväzky riadne splácať. Z textu zákona vyplýva, že tieto informácie si má veriteľ zabezpečiť sám (avšak tiež v spolupráci so žiadateľom o úver). Jeho povinnosťou je takto získané informácie zhromaždiť, vyhodnotiť prípadne s odbornou starostlivosťou rozhodnúť, ktoré z nich je nevyhnutné ďalej tiež aj overovať. Za dostatočné sa považujú iba také informácie o príjmoch a výdavkoch, z ktorých je veriteľ schopný získať objektívny obraz o žiadateľovej finančnej situácii. Spotrebiteľa síce zaťažuje povinnosť poskytnúť veriteľovi (avšak len na jeho žiadosť) úplné, presné a pravdivé údaje, čo však nezbavuje veriteľa povinnosti konať s odbornou starostlivosťou a vyžiadať si od spotrebiteľa potrebné informácie, aktívne si zabezpečovať ďalšie primerané a objektívne zistiteľné informácie o spotrebiteľovi a takto získané informácie riadne vyhodnotiť. Schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver je tak stav (zistenie veriteľa), keď tomuto v závislosti na frekvencii splácania zostane v jeho osobnom a domácom rozpočte dostatok finančných prostriedkov, aby mohol bez akýchkoľvek problémov a obmedzení splácať splátku v predpokladanej výške, čo vyžaduje zo strany dodávateľa zanalyzovanie tak príjmov, ako aj výdavkov u konkrétneho žiadateľa o úver. Samostatné analyzovanie príjmov bez analýzy výdavkov, či naopak, nie je logicky spôsobilé k reálnemu posúdeniu úverovej schopnosti (bonity) spotrebiteľa, ako žiadateľa o úver. Dôsledkom podcenenia bonity veriteľom nie je neplatnosť zmluvy, ale neposkytnutie mu ochrany pre prípad zistenia, že tento hrubou nedbanlivosťou porušil svoju zákonnú povinnosť s odbornou starostlivosťou posúdiť bonitu spotrebiteľa a to prostredníctvom uplatnenia sankcie voči nemu uvedenej v ust. § 11 ods. 2 ZoSpÚ v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľovi poskytnutého úveru.

34. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, bolo teda nielen plne opodstatnené, ale priamo neopomenuteľné zo strany súdu vyžadovať v súdnom konaní preukázanie skúmania bonity žalobcu zo strany žalovaného a splnenie tejto povinnosti vo svetle ust. § 7 ods. 1 v spojitosti s § 11 ods. 2 ZoSpÚ a následne výsledky zistení vyhodnotiť, keďže ide o jednu zo zákonných podmienok, ktorej splnenie pred uzatvorením zmluvy vyžaduje právna úprava zameraná na ochranu spotrebiteľa (§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, Zákon o spotrebiteľských úveroch a ďalšie) o to viac s ohľadom na predmet

žaloby, ktorú povinnosť si súd prvej inštancie síce splnil, avšak vo výsledku teoretické východiská na okolnosti posudzovanej veci nesprávne interpretoval.

35. Povinnosť vnútroštátnych súdov ex offio skúmať, či veriteľ konal pred poskytnutím spotrebiteľského úveru s odbornou starostlivosťou, ako aj to, že dôkazné bremeno v konaní o splnení povinnosti konať s odbornou starostlivosťou zaťažuje výlučne veriteľa a nikdy nie spotrebiteľa, vyplýva z niekoľkých rozhodnutí Súdneho dvora EÚ (rozhodnutie SD EÚ C-679/18, SD EÚ C-449/13, SD EÚ C-377/14 a ďalšie). Súdny dvor EÚ dospel k záveru, podľa ktorého o.i. článok 8 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení Smernice rady 87/102/EHS (ďalej len „Smernica...“) sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátnemu súdu ukladá povinnosť preskúmať ex offio existenciu porušenia povinnosti stanovenej v článku 8 tejto Smernice, podľa ktorej veriteľ musí pred uzavretím zmluvy posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa a vyvodiť dôsledky, ktoré z porušenia tejto povinnosti vyplývajú vo vnútroštátnom práve pod podmienkou, že sankcie spĺňajú požiadavky podľa článku 23.

36. Z obsahu spisového materiálu síce vyplýva, že žalovaný na výzvu súdu predložil listinné doklady, ktoré podľa neho dostatočne preukazujú potrebný rozsah a spôsob skúmania bonity žalobcu pred uzatvorením spotrebiteľskej zmluvy (výplatné pásky, výpisy z účtu, overenie úverovej zaťažnosti z úverového registra, výstupu overenia pracovného pomeru zo Sociálnej poisťovne v rámci ktorého sa zodpovedáva 23 bodov všetky však týkajúce sa zamestnanosti/poberania dávok zo sociálneho systému), čím podľa neho splnil svoju povinnosť danú mu ust. § 7 ods. 1 ZoSÚ (s čím sa vychádzajúc z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia plne stotožnil tiež súd prvej inštancie), avšak odvolací súd posúdením rozhodujúcich skutočností, sa naopak stotožňuje s odvolacou argumentáciou žalobcu v tom, že predložené listinné doklady, ktoré sú sprevádzané skutkovými tvrdeniami žalovaného, nie sú pre záver o splnení jeho vyššie uvedenej zákonnej povinnosti postačujúce.

37. Pravdou síce je, že žalovaný teda pred uzatvorením zmluvy aspoň v základe pomery žalobcu zisťoval, avšak len v rozsahu, ktorý mu dal odpoveď na to, či je zamestnaný, resp. či nie je poberateľom invalidného alebo starobného dôchodku a nepracuje u viacerých zamestnávateľov, či nemá iný úver, zistil tiež výšku jeho príjmu a v konečnom dôsledku, ale z výpisov u účtu okrem výšky príjmu tiež vyplýva, že nemá na účte žiadne úspory a že jeho mzda len nevýznamne presahuje minimálnu mzdu za rok 2016 a v roku 2017 je prakticky na úrovni minimálnej mzdy (435,- eur mesačne). Absentuje akýkoľvek dôkaz o zisťovaní rodinného stavu žalobcu (v zmysle, či je ženatý) či o počte vyživovacích povinností. Rovnako absentuje prehľad výdavkov žalobcu na jeho základné životné potreby (ich zisťovanie, či výsledok takýchto zisťovaní žalovaný v konaní nepreukázal), takže je potrebné vychádzať z toho, že v čase uzatvorenia zmluvy nedisponoval žalovaný údajmi o nákladoch na bývanie žalobcu, na stravu, na energie, prípadne na telefón či cestovné do práce, náklady na zdravotnú starostlivosť, teda na jeho základné odôvodnené potreby, ktoré musí vynakladať v priemere za mesiac, čím sa diskvalifikoval reálne z možnosti seriózne bonitu žalobcu analyzovať. Výpisy z bežného účtu žalobcu nasvedčujú v prospech toho, že tento nedisponoval v rozhodnom období žiadnymi úsporami. Na účte sa prakticky opakujú v každom mesiaci len dve transakcie, jedna kreditná, prostredníctvom ktorej je pripísaná na účet žalobcu mzda a jedna debetná, prostredníctvom ktorej je mzda z účtu vybratá. Nemožno pochybovať, že výška mzdy v porovnaní s výškou základných životných potrieb (v zmysle nákladov na bývanie, stravu, ošatenie, zdravotnú starostlivosť a podobne) nedáva rozumný predpoklad preto, že by žalobca mohol z nej bez ohrozenia svojich základných životných potrieb významnejšiu splátku na úver platiť, či už v danom momente, alebo výhľadovo do budúcnosti. Výstup zo Sociálnej poisťovne zodpovedáva prakticky len to, či bol žalobca zamestnaný, či bol zamestnaný u viacerých zamestnávateľov, prípadne či nie je poberateľom starobného alebo invalidného dôchodku. Analýza týchto zistení, prípadne analýza absencie ďalších rozhodujúcich zistení v písomnej forme zo strany žalovaného predložená nebola.

38. Z dostupných dokladov teda vyplýva (opak žalovaný nepreukázal), že sa uspokojil len s údajom o príjme žalobcu a zistení, že tento je v pracovnom pomere a v rozhodnom období nebol úverovo zaťažený, avšak neskúmal jeho osobné pomery (rodinný stav, počet vyživovacích povinností), ani jeho životné náklady, nehovoriac o analýze konkrétnych výdavkov na bývanie, stravu, dopravu, domácnosť, zdravotnú starostlivosť, s ich následným vyhodnotením, s cieľom získať objektívny obraz o finančnej situácii žalobcu. Zákon o spotrebiteľských úveroch vyžaduje vychádzajúc z jeho znenia skúmanie bonity s odbornou starostlivosťou, teda vyšší stupeň obozretnosti a odbornosti dodávateľa, pri ktorom sa nemožno uspokojiť s formalistickým prístupom spočívajúcim síce v zabezpečení si dokladu o

výške príjmu a zamestnanosti, či výpisoch z účtu klienta, avšak bez preukázania získavania informácií o relevantných skutočnostiach (rodinnom stave, počtu vyživovacích povinností, životných nákladoch žalobcu) a ich následnej analýzy a vyhodnotenia, ktorú reálnu činnosť žalovaný nepreukázal a za takúto rozhodne nemožno z hľadiska jej výpovednej hodnoty považovať výpis zo Sociálnej poisťovne, ktorý len zodpovedá oblasti týkajúcej sa zamestnania/dávok zo sociálneho systému u žalobcu. Pokiaľ by totiž bol žalovaný s odbornou starostlivosťou postupoval, tak už len zistené dovtedajšie (i keď nekomplexné) pomery žalobcu, by nevyhnutne museli indikovať na jeho strane k vážnym pochybnostiam o tom, či tento bude bez ohrozenia svojich základných životných potrieb spôsobilý splácať poskytnutý úver, keď len výška dohodnutej splátky úveru (189,77 eur), predstavuje takmer polovicu jeho príjmu, ktorý bol v danom období v priemere cca 445,- eur mesačne - teda na úrovni minimálnej mzdy (odvolací súd poznamenáva, že minimálna mzda od 1.1.2016 bola vo výške 405,- eur mesačne, od 1.1.2017 vo výške 435,- eur mesačne), pri prakticky zanedbateľných priemerných mesačných peňažných zostatkoch na jeho bežnom účte (cca 24,- eur), ktorý účet nevykazoval v rozhodnom období ani žiadne úspory (aktíva tvoril len zamestnávateľom poukazovaný príjem). Je viac ako zrejmé, že legitímne nemohol žalovaný predpokladať (a to aj bez odbornej analýzy, len laickým posúdením za použitia elementárnych pravidiel logiky), že žalobca bude vôbec spôsobilý po zaplatení dojednanej splátky pokryť svoje základné životné potreby a napriek tomu, k uzatvoreniu zmluvy s ním pristúpil, pričom navyš samotný žalobca vyjadroval obavu pred uzatvorením zmluvy o svojej spôsobilosti úver splácať, následkom čoho ho žalovaný navyš zaťažil splátkou poistného (i keď subsumovaného v splátke úveru, o čo sa mu samozrejme však táto v základe navýšila). Takýto postup žalovaného nemožno jednoznačne posúdiť ako konanie s odbornou starostlivosťou, ale naopak je hrubým porušením tejto povinnosti stanovenej mu zákonom, pričom v konkrétnostiach vyššie uvedených okolností, ani legitímne iný záver, ako nezvážajúci v jeho prospech vo vzťahu k tejto problematike očakávať spravodlivo nemohol.

39. Keďže nebolo za týchto zistení udržateľným uzavrieť, že žalovaný uniesol dôkazné bremeno spočívajúce v jeho povinnosti preukázať splnenie povinnosti danej mu ust. § 7 ods. 1 ZoSÚ, čoho následkom je nástup sankcie v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru (§ 11 ods. 2 ZoSÚ), ktorej sa žalobou žalobca takto dôvodne domáhal, bolo potrebné jeho žalobe ako opodstatnenej vyhovieť. Súdnou praxou akceptovaný výklad ustanovenia § 11 ods. 2 jednoznačne smeruje k tomu (z hľadiska objasnenia významu právnych noriem), že týmto ustanovením chcel zákonodarcu postihnúť skutočnosť absencie určitých obsahových náležitostí, či nesplnenie významnej povinnosti dodávateľom špecifickým následkom v podobe toho, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, a to pri porušení uvedenom v § 11 ods. 2 zák. č. 129/2010 Z. z., ktorý výklad z hľadiska sledovaného cieľa vyplýva aj z neskorších noviel tohto zákona. Sankcionovanie povinnosti (§ 7 ods. 1, § 11 ods. 2), poskytovateľa spotrebiteľského úveru vyplývajúcej zo zákona č. 129/2010 Z.z. je primerané vzhľadom k závažnosti porušenia povinnosti poskytovateľa úveru, ktorým sa zabezpečí cieľ, t.j. ochrana spotrebiteľa a tento následok odradí poskytovateľa úveru od konania, ktoré nezodpovedá cieľu.

40. Súd prvej inštancie poskytol teda žalobcovi ako spotrebiteľovi ochranu ex offo, ako mu to vyplýva zo zákonnej úpravy, ale vo výsledku nesprávne posúdil relevantnú otázku zákonnej povinnosti dodávateľa s odbornou starostlivosťou skúmať bonitu žalobcu pred uzatvorením úverovej zmluvy, v dôsledku čoho vydal vecne nesprávne zamietajúce rozhodnutie.

41. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie dospel k záveru o hrubom porušení povinnosti žalovaného, predpísanej mu ust. § 7 ods. 1 ZoSÚ s následkom dôvodnosti nastupujúcej sankcie v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru.

42. Odvolacie námietky žalobcu tak boli posúdené odvolacím súdom ako dôvodné.

43. S poukazom na vyššie uvedené dôvody, odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie za použ. § 388 CSP zmenil (keďže neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie, či zrušenie) a žalobe v zostávajúcej časti, ktorá bola predmetom rozhodovania vyhovel ako dôvodnej.

44. Keďže odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie, rozhodol podľa § 396 ods. 2 CSP súčasne o nároku na náhradu trov konania, a to vzniknutých tak na súde prvej inštancie, ako aj v odvolacích konaniach.

45. Podľa § 396 ods. 2 CSP ak odvolací súd zmení rozhodnutie, rozhodne aj o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie.

46. Podľa § 255 ods. 2 CSP ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán na náhradu trov konania nemá právo.

47. Odvolací súd rozhodol o trovách prvoinštančného, ako aj odvolacích konaní podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 2 CSP tak, že stranám právo na ich náhradu nepriznal. V konaní pred súdom prvej inštancie každá zo strán zaznamenala úspech vo vzťahu k jednému nároku, v odvolacích konaniach bol rovnako zaznamenaný len čiastočný úspech strán, keďže v poradí prvom odvolacom konaní, boli obe strany rovnako úspešné každá len vo vzťahu k jednému nároku, preto vo výsledku sa javilo spravodlivým, aby si každá zo strán vlastné trovy odvolacích konaní znášala.

48. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Trenčíne pomerom hlasov tri ku nule (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancie. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolania musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).